

Ząbkowska

Dzielnice: Praga Północ

Osiedla: Stara Praga

Atrybuty: Nazwy pochodzące od wyrazów pospolitych Topograficzne Nazwy pochodzące od położenia

Rok utworzenia nazwy: 1790

Opis

Nazwa pochodzi od kierunku drogi biegnącej w stronę założonej w XVI w. wsi Woli Ząbkowskiej, która od XVIII wieku nazywa się Ząbki - miasta w woj. mazowieckim (powiat wołomiński), należącego do aglomeracji warszawskiej. Na początku XX w. miało to być miasto-ogród, ale jego założenie przerwał wybuch I wojny światowej. Prawa miejskie uzyskało dopiero w 1967 roku. Identyczną nazwę noszą ponadto osada w woj. zachodniopomorskim (powiat białogardzki, gmina Białogard) oraz wieś w woj. łódzkim (powiat brzeziński, gmina Dmosin).

Do 1954.05.20 taką samą nazwę nosiła dzisiejsza ul. Łodygowa.

Ciekawostki

Powstała jako droga z Pragi do Woli Ząbkowskiej w XVI w. W XVII w. stanowiła granicę między Skaryszewem a Pragą, na rogu z Targową stał praski ratusz. Do 1791 nazywana była Brukową, gdyż jako jedna z niewielu była wybrukowana. W 1770 na wysokości Markowskiej przecięta wałem i stanęły tu rogatki w 1791. W tym samym roku otrzymała dzisiejszą nazwę. W 1868 pożar spalił większość zabudowy, ale odbudowana została kamienicami wielkomiejskimi. W czasie II wojny światowej zniszczony został tylko 1 budynek, nr 15\17. Na rogu Ząbkowskiej i Targowej stały drewniane kramy, rozebrane dopiero jakiś czas po wojnie. W 1926 przeprowadzono ulicą tory tramwajowe. Dopiero od 2001 ulicę zaczęto remontować i obecnie jest to jedna z najładniejszych ulic Pragi.

Stan obecny:

Nr 1: pusty plac, na którym 12 VI 2010 roku ustawiono rzeźbę Marka Sułka "Matecznik anielski", wykonaną ze sztucznego kamienia barwy niebieskiej.

Nr 2: Kamienica Szeina i Tychońskiego. Powstała w 1914 roku.

Nr 3: Kamienica. Powstała w 1890 roku dla Władysława Sikorskiego. Siedemnaście lat później otwarty został tu pierwszy sklep spożywczy na tych terenach, firmowany przez Stowarzyszenie Spożywcze Robotników Chrześcijańskich "Prażanka". Pozostał oryginalny balkon. Oprawy okien odtworzono ze zdjęcie bardzo podobnej kamienicy w Kielcach. Jej ścianę zdobi powstały w 2005 roku mural "Psy wyprowadzamy wyłącznie na smyczy" autorstwa Anny Marciniak i Michała Frydrycha, do którego pięć lat później dołączył wyżej "Święty Sebastian" autorstwa Jolanty Kudeli. W podwórzu znajduje się kapliczka.

W latach `50 działała w podwórzu masarnia Kaweckiego.

Nr 4: Kamienica. Renowację kamienicy zaczęto w 2005 roku.

Nr 5: Oficyny Piotra i Kazimierza Ujczaków. Należały do parterowego domu frontowego, który się nie zachował. Oficyny pochodzą z 1931 roku. Przed wojną istniał tu warsztat wędliniarski, prowadzony przez właściciela. W latach 80 działał tu muzyczny sklep „Dziupła, prowadzony przez Andrzeja Ujczaka, kultowy dla warszawskich fanów muzyki heavy metalowej. Dziś zabudowania to własność norweskiej firmy.

Figura Matki Boskiej w niebieskim płaszczu - kapliczka wolno stojąca przed budynkiem, ufundowana przez pierwszych właścicieli.

Nr 6: Kamienica. Czteropiętrowa, powstała na początku XX w. W podwórzu skrzynkowa przyścienna kapliczka z obrazkiem Chrystusa Króla.

~ Dwór Korzeniowskiego. Drewniany dwór z XVIII w. z wystawką pierwszego piętra i łamanym, gontowym dachem. Dwór rozebrano w latach 30 XX w.

~ Dom Pod Filarami. Drewniany dom z XVIII w. z kilkunastoma filarami.

Nr 7: Kamienica. Powstała w 1879-80 jako dwupiętrowa kamienica dla Szmula Kalina. W 1889 dobudowano trzecie piętro, a w 1910 czwarte. W XIX w. mieścił się tu żydowski dom modlitwy. Niedawno odbudowana wg proj. Dariusza Hycy i Henryka Łaguny. Przy odtwarzaniu balkonów wzorowano się na kamienicy Brzeska 3. Szyldy reklamowe wykonano w starym stylu. W podwórzu wolno stojąca, skrzynkowa kapliczka.

Nr 9: Dom. Powstał w latach 80 XIX w. Między nim a kolejną posesją jest puste miejsce, gdzie stała brama, prowadząca na bazar na tyłach.

Nr 11: Kamienica Icchaka Hersza Jahrmana. Powstała ok. 1870 roku i początkowo w jej oficynie mieścił się żydowski dom modlitwy. Po II wojnie dobudowano 2. piętro. W 2005 roku odrestaurowana. W podwórzu oficyny. W drugim podwórzu, po prawej stronie pozostały dwie sale wraz z XIX-wiecznymi dekoracjami malarskimi istniejącego tu niegdyś domu modlitwy. Wolno stojąca kapliczka w podwórzu - figura Matki Boskiej ustawiona na cokole, wzniesiona w czasie okupacji hitlerowskiej (napis na postumencie).

Nr 12: Kamienica. Została odnowiona w 2001 dość dowolnie, bo nie było przekazów, jak wyglądała kiedyś. Odtworzono balkony, do niszy w fasadzie wstawiono zakupioną w sklepie z dewocjonaliami figurę Matki Boskiej, bo podobna figura stała tu wtedy, gdy właścicielami byli Żydzi. Na framudze u zbiegu bocznej i poprzecznej oficyny po prawej stronie znajduje się wyżłobienie: ślad po mezuzie, małym, rynnowatym pudełku, do którego wkładano cytaty z Księgi Powtórzonego Prawa, mające zapewnić błogosławieństwo domowi. Wchodząc, Żyd miał obowiązek dotknąć mezuzy. Dziś mieści się

tu Cafe Foto Galeria KLITKA Julity Delbar.
Kapliczka - wolno stojąca, w podwórzu.

Nr 13: Dom Róży Kwiatkowskiej. Powstał w 1868-70 wg proj. Aleksandra Siekiery. W XIX w. mieścił się tu żydowski dom modlitwy. W podwórzu zrekonstruowano drewnianą galerię. Dziś mieści się tu Galeria-Skład Mebli Stara Praga Stana Stanowskiego

Nr 14: Parterowa kamienica. Powstała w 1866 dla Elżbiety Barbary Podbielskiej. W podwórzu znajduje się kapliczka.

Nr 16: Kamienica. Powstała w latach 30 XX w. W podwórzu kapliczka z figurą Matki Boskiej.

Nr 17: Dom. Podobny do nr 19.

Nr 19: Dom. Parterowy, podobny do nr 17. Rozebrany w latach 60 XX w. Fasada została niedawno zrekonstruowana.

Nr 21: Kamienica. Piętrowa.
Dąb szypułkowy. Ma ponad 100 lat.

Nr 27\31: Fabryka Oczyszczania Spirytusu. W okresie 1770-1889 stały tu rogatki żąbkowskie. Fabryka powstała w 1897 na ich miejscu dla Rektyfikacji Warszawskiej. Właściciele zobowiązali się oczyszczać milion wiader spirytusu. Złoty okres fabryka przeżywała w roku 1915, mając oddziały w Lipawie i Odessie. Od 1918 w jednym z budynków mieściła się mennica. W 1919 fabrykę przejął Państwowy Monopol Spirytusowy. W czasie I wojny światowej fabryka zapaliła się i żeby uniknąć większych zniszczeń, dyrekcja spuściła spirytus rynsztokiem do Wisły. Okoliczni mieszkańcy biegali z butelkami i wiadrami i wybierali spirytus na użytek własny. W 1927 wprowadzono markę Wyborowa, od 1928 Luksusowa. Wodę czerpie się ze studni głębinowej z 260 metrów. Dziś mieści się tu Wytwórnia Wódek Koneser, oprócz tego galerii i studia, teatr Wytwórnia, Galeria LUKSFERA. Znajdująca się tu od 2008 roku wysoka na 4,5 metra rzeźba "Koń" autorstwa Jana Kubickiego ma przypominać o targu końskim, który w II połowie XIX w. odbywał się przy ul. Brzeskiej. Właścicielem jest BBI Development NFI SA.

Nr 36: Kamienica. W podwórzu kapliczka z figurą Pana Jezusa.

Nr 37: Kamienica z blankami.

Nr 38: Kamienica. W jej podwórzu znajduje się murowana kapliczka z figurkami Matki Boskiej oraz Jezusa Chrystusa.

Nr 40: Blok osiedla Szmulowizna I. Czteropiętrowy, liczy osiemnaście klatek po dziesięć mieszkań na każdej z nich. Powstał w 1974 roku wg projektu Jana Kalinowskiego.

Przejście podziemne.

Nr 41: Dom mieszkalny. Powstał w 1999 na miejscu starej robotniczej kamienicy, którą wysadzali wojskowi saperzy. Podczas akcji jedna ze ścian przewróciła się na ul. Tarchomińską, uszkodzając balkony i elewacje stojących przy ulicy domów.

Nr 50: Budynek mieszkalny. Powstał na miejscu powstałej w 1908 fabryki LABOR, produkującej wyroby metalowe i emaliowane. Przed wojną działała tu również restauracja Teodora Zienkiewicza. Urząd Pocztowy Warszawa 16.

Nr 54: Kamienica.

róg ul. T. Korsaka: Figura Matki Boskiej. Wystawiona przez pracowników fabryki naczyń emaliowanych Labor w 1908. Stała na miejscu starszej figury i drewnianego krzyża. Autorem rzeźby był prawdopodobnie Feliks Giecewicz. Stoi ona na postumencie z piaskowca, a na cokole napis O Matko, wyjednaj nam przebaczenie win, pokój i miłość Pana Jezusa 1908. Kapliczka otoczona jest kutym ogrodzeniem z furtką i latarniami. W 2008 roku kapliczkę wyremontowano kosztem 66.000 zł. Figurę odnawiała Krystyna Antoniak, a ogrodzeniem zajęła się Wanda Sienicka. Usunięto 12 warstw farby, oczyszczono z rdzy i dorobiono braki w ogrodzeniu. 08.12.2008 odbyła się uroczystość konsekracji figury, w której uczestniczył proboszcz z bazyliki przy ul. Kawęczyńskiej Wiesław Kania, Stołeczny Konserwator Zabytków Ewa Nekanda-Trepka i mieszkańcy kamienicy.

Tory tramwajowe. Ulicą jeździły tramwaje do zajezdni Praga przy ul. Kawęczyńskiej od 1926, ale w XXI w. linię zlikwidowano.

Bruk. Oryginalny bruk z XIX w.

Data nadania nazwy: ok. 1790 roku.
